
Wartości w działaniu

Wartości w działaniu

pod redakcją Mirosławy Marody

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2021

Recenzent:

prof. dr hab. *Rafał Drozdowski*

Redaktor prowadząca:

Hanna Raciborska

Redakcja i korekta:

Magdalena Mendys

Projekt okładki:

Katarzyna Juras

Zdjęcie na okładce: AboutLife#245372322, Adobe Stock

Copyright © 2021 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Publikacja książki finansowana przez

Narodowe Centrum Nauki, grant nr 2016/21/B/HS6/03199

ISBN 978-83-66849-07-5

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarzski*)

Druk i oprawa: Printed in Poland

SPIS TREŚCI

Spis rycin i tabel	9
<i>Mirosława Marody</i>	
Wstęp	15
Bibliografia	19
<i>Mirosława Marody</i>	
Pojęcie wartości w badaniach i refleksji teoretycznej nauk społecznych	21
1. Przemiany pojęcia wartości	22
2. Wartości w kulturze	27
3. Wartości a działania	30
4. Przemiany wartości	39
Bibliografia	44
<i>Jerzy Bartkowski</i>	
Opinia publiczna a zmiana populistyczna w Polsce	49
1. Trendy modernizacyjne i liberalizacyjne oraz ich determinanty	51
1.1. Trendy liberalizacyjne i modernizacyjne a zmiana pokoleniowa i wzrost wykształcenia	53
1.2. Wymiana pokoleniowa i wzrost wykształcenia jako czynniki zmiany	56
2. Matematyka podzielonego społeczeństwa – zmiany krótkookresowe	62
2.1. Stosunek do autorytaryzmu i demokracji	64
2.2. Przesunięcie opinii publicznej w prawo oraz wzrost tradycjonalizmu i ksenofobii	68
2.3. Polaryzacja opinii	71
2.4. Mobilizacja społeczna	73
3. Gotowość do partycypacji w polityce – wzory uczestnictwa	75
3.1. Budowa modelu wyjaśniającego	75
3.2. Poparcie lub wyrażana bliskość wobec głównych ugrupowań politycznych	78
3.3. Modele wyjaśniające aktywność polityczną	87

3.4. Funkcjonowanie w oddzielnych „bańkach komunikacyjnych”	92
4. Podsumowanie	93
Bibliografia	97
Aneks 1	99
Aneks 2	100
Aneks 3	101
Aneks 4	102

Joanna Konieczna-Salamatin

Demokracja jako wartość w Polsce oraz Europie Środkowej i Wschodniej	105
1. Czym jest demokracja?	109
2. Demokracja jako wartość	115
3. Miejsce demokracji w systemach wartości	118
4. Od czego zależy to, jak rozumiemy demokrację?	123
5. Uwagi końcowe	126
Bibliografia	128

Aleksandra Grzymala-Kazłowska, Patrycja Ziółkowska

Postawy wobec inności w świetle koncepcji (super)różnorodności	131
1. Ramy teoretyczne	132
2. Pytania badawcze	137
3. Postawy wobec różnorodności – próba stworzenia indeksu	140
4. Tolerancja i uprzedzenia w społeczeństwie polskim	142
5. Dyskusja wyników	151
Bibliografia	153
Aneks 1. Podział na grupy i porównania międzygrupowe	157

Maja Sawicka, Agnieszka Karlińska

To jest tylko moja praca.

Paradoksy pracy we współczesnej Polsce	161
1. Świat pracy w opiniach Polaków	162
2. Instrumentalna wartość pracy	169
3. Praca wobec innych wartości	172
4. Postawy wobec pracy wśród młodych	178
5. Zakończenie	182
Bibliografia	184

Adrian Dominik Wójcik, Marzena Cypryńska, Michał Głowczewski

Wartości prośrodowiskowe – dlaczego to za mało, by zatrzymać kryzys klimatyczny?	187
1. Indywidualne zaangażowanie w działania na rzecz klimatu	188

2. Wartości jako istotny predyktor zachowań prośrodowiskowych .	189
3. Problematyka badawcza	191
4. Analizowane zmienne	193
4.1. Wartości	193
4.2. Postawy proekologiczne	193
4.3. Niechęć do podejmowania działań prośrodowiskowych	194
4.4. Dochód krajowy na mieszkańca brutto (GDP).	194
4.5. Ślad węglowy (ŚW)	194
4.6. Ślad ekologiczny (ŚE)	195
4.7. Wskaźnik efektywności środowiskowej (WES ^Ś).	195
5. Związek między wartościami i postawami proekologicznymi – wyniki wielopoziomowej analizy danych	196
5.1. Postawy ekologiczne	196
5.2. Niechęć do podejmowania działań prośrodowiskowych	197
6. Związek między wartościami a rzeczywistym wpływem na środowisko na poziomie zagregowanych średnich dla poszczególnych krajów	198
6.1. Analiza korelacji	198
6.2. Analizy regresji	199
7. Dyskusja wyników	200
8. Od wartości do nadziei	203
Bibliografia	206

Sławomir Mandes

Religijność i Kościół katolicki w życiu prywatnym i publicznym Polaków	211
1. Przedłużony żywot religii publicznej – Kościół pod parasolem Jana Pawła II	216
2. Religijność Polaków i oczekiwania wobec Kościoła	219
3. Od zaufania po rozczarowania Kościołem	224
4. Odmianny form religijności Polaków	229
5. Zamiast podsumowania	236
Bibliografia	237

Mirosława Marody

Od „dzielnej ofiary” do podmiotu moralnego – procesy kształtowania tożsamości społecznej	241
1. Modernizacja i jej zawirowania	242
2. Uwarunkowania postaw wobec równouprawnienia płci w społeczeństwie polskim	253
3. Charakterystyka konkurencyjnych tożsamości społecznych	261
4. Od „dzielnej ofiary” do podmiotu moralnego	266
Bibliografia	269

Mirosława Marody

Wartości w dobie (globalnego) kryzysu	271
1. Strategie działania społeczeństwa polskiego – zmiany obrazów świata	275
2. Podziały społeczne – konstruowanie tożsamości	282
3. Wartości w działaniu	289
Bibliografia	294
Indeks nazwisk	297
Noty o Autorkach i Autorach	303